

Instytut Hodowli i Technologii Produkcji Zwierzęcej  
Wydziału Zootechnicznego AR w Lublinie

Zygmunt SURDACKI, Eugeniusz WIELBO,  
Andrzej STASIAK

**Wyniki pracy hodowlanej w fermie świń zarodowych  
rasy polskiej białej zwisłouchiej w Pukarzowie. Cz. II. Wykorzystanie  
stacyjnej oceny knurów na podstawie potomstwa do produkcji knurków  
i loszek**

Результаты селекционной работы на ферме племенных свиней польской белой  
длинноухой породы в Пукажове. Ч. II. Использование станционной оценки  
хряков на основе потомства для продукции хрячков и молодых свиноматок

Results of Breeding Work on the Polish White Lop-eared Pig-farm at Pukarzewo.  
Part II. Making Use of Boars' Value in the Production of Boars and Gilts

Istotne znaczenie dla doskonalenia świń ma ocena użytkowości rodziców jako podstawa do prowadzenia selekcji i doboru. Wśród różnych metod oceny świń bardzo ważną rolę spełnia ocena tuczna i rzeźna rozplodników na podstawie potomstwa prowadzona w Stacjach Kontroli Użytkowości Rzeźnej Trzody Chlewnej. Efektywnym sprawdzianem wykorzystania wyników SKURzTCh w pracy hodowlanej jest liczba zakwalifikowanego potomstwa pochodzącego po knurach stadnych tzw. „lepszych” (kontrolowanych z indeksem dodatnim i niekontrolowanych, lecz mających kontrolowanych przodków z indeksem dodatnim) w stosunku do potomstwa zakwalifikowanego po knurach tzw. „gorszych” (kontrolowanych z oceną negatywną, o nieznannej użytkowości lub niekontrolowanych i mających przodków z indeksem ujemnym).

Dość często do hodowli trafiają knurki po rodzicach charakteryzujących się mierną lub niską użytkowością (2, 3, 5, 7), co w znacznej mierze hamuje doskonalenie pogłowia świń w kraju.

Biorąc pod uwagę wysokie koszty i dużą pracochłonność oceny knurów na podstawie potomstwa, wydaje się celowe dokonanie analizy wykorzystania wyników oceny w SKURzTCh do pracy hodowlanej prowadzonej w zarodowej fermie świń rasy pbz w Pukarzowie. Drugą przyczyną skłaniającą do podjęcia tego tematu jest wykonanie oceny stopnia wykorzystania knurów z indeksem dodatnim do produkcji knurków i loszek hodowlanych dla zaopatrzenia hodowli zarodowych i reprodukcyjnych oraz chowu masowego świń w kraju.



## MATERIAŁ I METODY

Pracę wykonano na podstawie materiałów zebranych w hodowli zarodowej świń rasy pbz w Pukarzowie za okres od 1974 do 1982 r. działającej w ramach organizacyjnych centrum hodowlanego. Jest to jedna z większych jednostek tego typu w środkowo-wschodniej Polsce.

Przeanalizowano wykorzystanie 135 knurów oraz potomstwo po nich zakwalifikowane do hodowli. Podstawowymi źródłami, z których korzystano, były rejestry młodzieży hodowlanej. Odnotowano z nich dane pozwalające na ustalenie skróconego pochodzenia kwalifikowanych zwierząt, liczby zakwalifikowanych knurków i loszek pochodzących po danych knurach. Z informacji w kartach knurów i loch ustalono okresy użytkowania knurów, liczby miotów, z których zakwalifikowano potomstwo do rozplodu. Całkowitą produkcję materiału hodowlanego w poszczególnych latach analizowano na podstawie zbiorczych sprawozdań z kwalifikacji knurków i loszek. Ze sprawozdań z oceny knurów w SKURzTCh odnotowano liczby ocenionych knurów w Pukarzowie oraz ich wyniki oceny.

Potomstwo knurów użytkowanych w hodowli zarodowej zestawiono zgodnie z klasyfikacją podaną przez Żebrowskiego i Dziadka (3): grupa I — pochodzące po knurach kontrolowanych z indeksem dodatnim, grupa II — po knurach kontrolowanych z indeksem ujemnym, grupa III — po knurach niekontrolowanych mających kontrolowanego ojca z indeksem dodatnim, grupa IV — po knurach niekontrolowanych mających kontrolowanego ojca z indeksem ujemnym, grupa V — po knurach niekontrolowanych mających kontrolowanego dziadka z indeksem dodatnim, grupa VI — po knurach niekontrolowanych mających kontrolowanego dziadka z indeksem ujemnym, grupa VII — po knurach niekontrolowanych nie mających kontrolowanego przodka. Liczebności potomstwa knurów poszczególnych grup zestawiono w liczbach bezwzględnych w całym okresie użytkowania knura w okresie jednego roku i z jednego miotu.

## OMÓWIENIE WYNIKÓW

W latach 1974—1982 w hodowli zarodowej świń w Pukarzowie działało 135 knurów stadnych (tab. 1 i 2). W tym czasie do rozrodu zakwalifikowano 18 264 sztuki potomstwa, w tym 6275 knurków i 11 989 loszek. W okresie pierwszych czterech lat pracy centrum hodowlanego (1974—1978) użytkowano 92 knury, z tego 63 były kontrolowane w SKURzTCh (tab. 1). Ocenione knury z indeksem dodatnim stanowiły 47,8% wszystkich knurów użytkowanych w fermie. Wśród knurów niekontrolowanych najliczniej reprezentowane były osobniki mające kontrolowanego dziadka z indeksem ujemnym (gr. VI). Pozostałe 7 knurów z grup III, IV, V i VII stanowiło 7,61% w stosunku do całej populacji.

Knurki zakwalifikowane pochodzące po knurach kontrolowanych z indeksem dodatnim stanowiły 57,9% knurków rozproszonych, a loszki 59,3%. Odsetek knurków po ojcach z grupy I był o 10% wyższy niż procentowy udział knurów ojców użytkowanych w stadzie. Jest to działanie bardzo korzystne ze względów hodowlanych. Knurków zakwalifikowa-



Tab. 1. Liczebność knurków poszczególnych grup i ich potomstwo zakwalifikowane do hodowli w latach 1974—1978

Number of boars in each group and their offspring qualified for breeding in the years 1974—1978

| Grupa | Liczba knurów |       | Liczba potomstwa zakwalifikowanego |       |        |      | Razem |       |
|-------|---------------|-------|------------------------------------|-------|--------|------|-------|-------|
|       | sztuk         | %     | knurki                             |       | loszki |      | sztuk | %     |
|       |               |       | sztuk                              | %     | sztuk  | %    |       |       |
| I     | 44            | 47,83 | 2540                               | 57,32 | 5351   | 59,3 | 7891  | 58,66 |
| II    | 19            | 20,65 | 1273                               | 28,73 | 2665   | 29,5 | 3938  | 29,28 |
| III   | 1             | 1,09  | 42                                 | 1,0   | 90     | 0,9  | 122   | 0,91  |
| IV    | 3             | 3,26  | 72                                 | 1,62  | 100    | 1,1  | 172   | 1,28  |
| V     | 2             | 2,17  | 46                                 | 1,03  | 26     | 0,3  | 72    | 0,53  |
| VI    | 22            | 23,91 | 458                                | 10,30 | 798    | 8,9  | 1256  | 9,34  |
| VII   | 1             | 1,09  | -                                  | -     | -      | -    | -     | -     |
| Razem | 92            | 100   | 4431                               | 100   | 9020   | 100  | 13451 | 100   |

nych do hodowli (tab. 1), pochodzących po knurach II grupy, kontrolowanych z indeksem ujemnym było o 9% więcej niż procentowy udział knurów ojców w stadzie. Odsetek knurków zakwalifikowanych do hodowli z pozostałych grup był mniejszy niż procentowy udział ich ojców w stadzie.

W następnych czterech latach (1979—1982) pracy centrum obserwuje się pozytywne zmiany dokonujące się w populacji użytkowanych knurów (tab. 2). Wzrósł udział knurów kontrolowanych w SKURzTCh. Na łączną liczbę 43 knurów w stadzie 31 sztuk (72,1%) potomstwa oceniono w stacji. Ocenione knury z indeksem dodatnim stanowiły 55,8% wszystkich knurów stadnych. Zmniejszono również (o 4,35%) udział knurów kontrolowanych z indeksem ujemnym. W grupie knurów niekontrolowanych (grupa VI) nie występują osobniki mające kontrolowanego dziadka z indeksem ujemnym. Wzrosła również liczba knurów mających kontrolowanego ojca z indeksem dodatnim (gr. III). Odsetek pozostałych grup

Tab. 2. Liczba knurów poszczególnych grup i ich potomstwo zakwalifikowane do hodowli w latach 1979—1982

Number of boars in each group and their offspring qualified for breeding in the years 1974—1982

| Grupa | Liczba knurów |       | Liczba potomstwa zakwalifikowanego |       |        |       |       |       |
|-------|---------------|-------|------------------------------------|-------|--------|-------|-------|-------|
|       | sztuk         | %     | Knurki                             |       | Loszki |       | Razem |       |
|       |               |       | sztuk                              | %     | sztuk  | %     | sztuk | %     |
| I     | 24            | 55,8  | 1204                               | 65,3  | 2021   | 68,1  | 3225  | 67,0  |
| II    | 7             | 16,3  | 346                                | 18,8  | 493    | 16,6  | 839   | 17,4  |
| III   | 5             | 11,6  | 49                                 | 2,6   | 112    | 3,7   | 161   | 3,4   |
| IV    | 4             | 9,3   | 118                                | 6,4   | 142    | 4,9   | 260   | 5,4   |
| V     | 2             | 4,7   | 89                                 | 4,8   | 112    | 3,7   | 201   | 4,2   |
| VI    | -             | -     | -                                  | -     | -      | -     | -     | -     |
| VII   | 1             | 2,3   | 38                                 | 2,1   | 89     | 3,0   | 127   | 2,6   |
| Razem | 43            | 100,0 | 1844                               | 100,0 | 2969   | 100,0 | 4813  | 100,0 |



knurów (IV, V i VII) stanowił 16,8% wszystkich osobników i był większy niż w latach 1974—1978. Z przytoczonych wskaźników wynika, że w pracy hodowlanej jest prowadzona prawidłowa działalność w kierunku wykorzystania wyników oceny knurów do pracy nad dalszym doskonaleniem cech tucznych i rzeźnych świń rasy pbz.

Wśród kwalifikowanego potomstwa w latach 1979—1982 w stosunku do lat 1974—1978 (tab. 2) wzrosła o 8% liczba knurków rozprowadzonych po knurach kontrolowanych z indeksem dodatnim, a loszek o 8,8%. Nie zmienił się natomiast odsetek knurków zakwalifikowanych do hodowli po ojcach z grupy I w stosunku do procentu, jaki wśród knurów stadnych stanowili ich rodzice. Knurki kwalifikowane pochodzące po knurach kontrolowanych z indeksem ujemnym (gr. II) stanowiły o 2,5% większy odsetek od procentu, jaki wśród knurów stadnych stanowili ich ojcowie. Z analizy kwalifikacji młodzieży można wnioskować, że fakt posiadania pozytywnej oceny przez rodziców w SKURzTCh nie wpływał zdecydowanie na zakwalifikowanie potomstwa do dalszej hodowli.

Fakt posiadania pozytywnej oceny w SKURzTCh przez knury kontrolowane (tab. 3 i 4) wpływa zdecydowanie na przedłużenie ich okresu użytkowania. W przypadku knurów niekontrolowanych tej zależności nie stwierdzono. Ponadto obserwuje się tendencje do uzyskiwania większej liczby miotów po knurach z pozytywną oceną w SKURzTCh i knurach niekontrolowanych, ale mających ojca z indeksem dodatnim.

W okresie użytkowania rozplodników (lata 1974—1978) kwalifikowano po knurach z indeksem ujemnym więcej synów o 10 sztuk i córek o 19 sztuk niż po ojcach z indeksem dodatnim. Sytuacja ta uległa poprawie w latach następnych (1979—1982). W tym okresie kwalifikowano po knurach z indeksem dodatnim o 1 sztukę więcej synów i 14 sztuk córek niż po knurach z indeksem ujemnym. W przypadku użytkowania rozplodników niekontrolowanych liczba kwalifikowanych synów i córek ulegała

Tab. 3. Wykorzystanie knurów w latach 1974—1978

Average use of boars in the years 1974—1978

| Wyszczególnienie                                      | Grupy knurów |       |       |       |      |       |      | Średnia z wszystkich grup knurów za okres 5-ciu lat |
|-------------------------------------------------------|--------------|-------|-------|-------|------|-------|------|-----------------------------------------------------|
|                                                       | I            | II    | III   | IV    | V    | VI    | VII  |                                                     |
| Średni okres użytkowania knura (lata)                 | 2,36         | 1,65  | 1,0   | 2,19  | 2,91 | 1,01  | 0,67 | 1,68                                                |
| Średnia liczba miotów po knurze                       | 79,5         | 71,7  | 41,0  | 25,0  | 20,5 | 21,3  | -    | 43,16                                               |
| Zakwalifikowano po knurze potomstwa (śr. sztuk)       | ♂            | 57,7  | 57,0  | 42,0  | 24,0 | 23,0  | -    | 39,08                                               |
|                                                       | ♀            | 121,6 | 140,3 | 80,0  | 33,3 | 13,0  | -    | 70,73                                               |
|                                                       | Razem        | 179,3 | 207,3 | 122,0 | 57,3 | 36,0  | -    | 109,82                                              |
| Średn. roczn. po knurze zakwalifik. potomstwa (sztuk) | ♂            | 24,4  | 40,6  | 42,0  | 10,8 | 7,9   | -    | 24,38                                               |
|                                                       | ♀            | 51,5  | 85,0  | 80,0  | 15,2 | 4,45  | -    | 45,32                                               |
|                                                       | Razem        | 75,9  | 125,6 | 122,0 | 26,0 | 12,35 | -    | 69,70                                               |
| Średnio z miotu zakwalifikowano (sztuk)               | ♂            | 0,72  | 0,93  | 1,02  | 0,95 | 1,12  | -    | 0,95                                                |
|                                                       | ♀            | 1,52  | 1,95  | 1,95  | 1,33 | 0,63  | -    | 1,51                                                |
|                                                       | Razem        | 2,24  | 2,88  | 2,97  | 2,29 | 1,75  | -    | 2,46                                                |



wahaniom. W latach 1974—1978 najczęściej potomstwa kwalifikowano po knurach grupy III, nieco mniej po osobnikach grupy V. Po knurach grupy VII potomstwa nie kwalifikowano. Natomiast w latach 1979—1982 najczęściej potomstwa zakwalifikowano po knurach grupy VII, a najmniej po knurach grupy III.

Wyniki dotyczące liczby zakwalifikowanych knurów i loszek po knurach kontrolowanych w okresie jednego roku są jednoznaczne; przez cały okres objęty analizą kwalifikowano więcej knurków i loszek po knurach z indeksem ujemnym. Natomiast zmiennie uклада się liczba potomstwa kwalifikowanego w okresie roku po knurach niekontrolowanych. Obserwujemy tutaj analogiczną sytuację, jak przy omawianiu liczby potomstwa kwalifikowanego w ciągu całego roku użytkowania rozplodników. W pierwszym okresie (1974—1978) najczęściej potomstwa w ciągu roku zakwalifikowano po knurach z grupy III, a najmniej po knurach grupy V, zaś z grupy VII potomstwa nie kwalifikowano. W latach 1979—1982 obserwujemy sytuację odmienną; najczęściej kwalifikowano potomstwa po knurach z grupy VII, a najmniej po knurach z grupy III.

Tab. 4. Wyniki wykorzystania knurów w latach 1979—1982

Results of boars' use in the years 1979—1982

| Wyszczególnienie                                            |         | Grupy knurów |       |      |      |       |    |       |         |
|-------------------------------------------------------------|---------|--------------|-------|------|------|-------|----|-------|---------|
|                                                             |         | I            | II    | III  | IV   | V     | VI | VII   | Średnio |
| Okres użytkowania knura (lat)                               |         | 2,64         | 1,78  | 1,30 | 2,40 | 2,34  | -  | 1,58  | 2,28    |
| Liczba miotów po knurze (szt)                               |         | 71,8         | 72,5  | 25,8 | 22,5 | 31,5  | -  | 25,0  | 59,2    |
| W okresie użytkowania knura zakwalifikowano potomstwa (szt) | knurków | 50,2         | 49,3  | 9,8  | 29,5 | 44,5  | -  | 38,0  | 42,9    |
|                                                             | loszek  | 84,2         | 70,4  | 22,4 | 35,5 | 55,9  | -  | 89,0  | 68,9    |
|                                                             | Razem   | 134,4        | 119,7 | 32,2 | 65,0 | 100,4 | -  | 127,0 | 111,8   |
| Rocznie po knurze zakwalifikowano potomstwa (szt)           | knurków | 19,0         | 27,7  | 7,5  | 12,3 | 19,0  | -  | 24,1  | 18,8    |
|                                                             | loszek  | 31,9         | 39,4  | 17,2 | 14,8 | 23,9  | -  | 56,3  | 30,2    |
|                                                             | Razem   | 50,9         | 67,1  | 24,7 | 27,1 | 42,9  | -  | 80,4  | 49,0    |
| Z miotu zakwalifikowano potomstwo (szt)                     | knurków | 0,7          | 0,68  | 0,38 | 1,16 | 1,40  | -  | 1,52  | 0,72    |
|                                                             | loszek  | 1,17         | 0,97  | 0,87 | 1,39 | 1,80  | -  | 2,56  | 1,16    |
|                                                             | Razem   | 1,87         | 1,65  | 1,25 | 2,55 | 3,20  | -  | 5,08  | 1,88    |

Średnia liczba potomstwa kwalifikowana z miotu przedstawiała się następująco. W latach 1974—1978 najczęściej (2,97 sztuk) kwalifikowano synów i córek po knurach z grupy III (niekontrolowanych mających kontrolowanego ojca z indeksem dodatnim) i po knurach grupy II, tj. kontrolowanych z indeksem ujemnym (2,88 szt.). W latach następnych (1979—1982) najczęściej potomstwa (5,08 szt.) zakwalifikowano z miotu po knurach z grupy VII (niekontrolowanych nie mających kontrolowanego przodka). A więc nie preferowano knurków i loszek pochodzących po knurach grupy I (kontrolowanych z indeksem dodatnim).

Dla syntetycznego ujęcia problemu wykorzystania knurków w centrum hodowlanym użytkowane osobniki podzielono na tzw. „lepsze” gr. I, III i V oraz „gorsze” gr. II, IV i VII (tab. 5). Na podstawie danych (tab. 5)



Tab. 5. Wykorzystanie knurów tzw. „dobrych” i „złych” w fermie zarodowej w Pukarzowie w latach 1974—1982

Use of "good" and "bad" boars in the State-owned farms at Pukarzew in the years 1974—1982

| Wyszczególnienie                                             | lata 1974 - 1978  |                        | lata 1979 - 1982   |                        |
|--------------------------------------------------------------|-------------------|------------------------|--------------------|------------------------|
|                                                              | Grupy knurów      |                        | Grupy knurów       |                        |
|                                                              | Dobre<br>I, II, V | Złe<br>II, IV, VI, VII | Dobre<br>I, III, V | Złe<br>II, IV, VI, VII |
| Okres użytkowania knura (lata)                               | 2,09              | 1,38                   | 2,09               | 1,92                   |
| Liczba miotów po knurze (szt.)                               | 47,0              | 39,3                   | 43,0               | 40,0                   |
| W okresie użytkowania knura zakwalifikowano potomstwa (szt.) | knurków           | 40,9                   | 34,8               | 38,9                   |
|                                                              | loszek            | 71,5                   | 54,2               | 65,0                   |
|                                                              | Razem             | 112,4                  | 89,0               | 103,9                  |
| Rocznie po knurze zakwalifikowano potomstwa (szt.)           | knurków           | 24,8                   | 15,2               | 21,4                   |
|                                                              | loszek            | 45,3                   | 24,3               | 37,8                   |
|                                                              | Razem             | 70,1                   | 39,5               | 59,2                   |
| Z miotu zakwalifikowano potomstwa (szt.)                     | knurków           | 0,9                    | 0,8                | 1,1                    |
|                                                              | loszek            | 1,3                    | 1,3                | 1,6                    |
|                                                              | Razem             | 2,2                    | 2,1                | 2,7                    |

można stwierdzić, że w wyniku korzystnej oceny knurów w SKURZTCH przedłużono okres ich użytkowania, natomiast ocena negatywna powodowała skrócenie tego okresu. Przeciętny okres użytkowania knurów „lepszyc” wynosił około 2 lat, a „gorszych” zdecydowanie krócej; w latach 1974—1978 około 17 miesięcy, a w latach 1979—1982 około 20 miesięcy. Podobne wyniki uzyskali Żebrowski i Dziadek (5) dla województwa poznańskiego. Następstwem różnicowania długości użytkowania knurów była różna liczba miotów, z których kwalifikowano potomstwo do hodowli. W latach 1974—1978 w okresie użytkowania knurów kwalifikowano więcej potomstwa po ojcach „lepszyc” (w tym knurków o 4 szt. i loszek o 2 szt.). Ogólnie liczba loszek kwalifikowanych była prawie dwukrotnie wyższa niż knurków. W latach 1979—1982 kwalifikowano w okresie użytkowania knurów więcej potomstwa po osobnikach „gorszych”, w tym knurków o 5 sztuk i loszek około 11 sztuk. Liczba kwalifikowanego potomstwa w roku po knurach „lepszyc” i „gorszych” w latach 1974—1978 była podobna i wynosiła 24 knurki i 45 loszek. W okresie 1979—1982 obserwujemy sytuację odmienną, a zarazem niekorzystną: rocznie po knurach „gorszych” kwalifikowano o 6 sztuk więcej synów i o 13 sztuk więcej córek.

Średnia liczba knurków kwalifikowanych z miotu po knurach „lepszyc” i „gorszych” w latach 1974—1978 była podobna i wynosiła 0,8 szt. Natomiast loszek kwalifikowano więcej o 0,4 sztuki po knurach „gorszych”. W latach 1979—1982 zdecydowanie więcej kwalifikowano knurków i loszek z miotów knurów „gorszych”. Wyniki powyższe w porównaniu z danymi Żebrowskiego (1), Żebrowskiego i wsp. (6), Żebrowskiego i Dziadka (5), Żebrowskiego i Woź-



niałowska (4) świadczą o gorszym wykorzystaniu oceny stacyjnej do produkcji potomstwa w centrum hodowli świń pbz w Pukarzowie niż miało to miejsce w woj. warszawskim i poznańskim. W konsekwencji zakwalifikowane knurki do hodowli pochodzące po ojcach „lepszyc” (gr. I, III i V) w liczbie 3570 sztuk stanowiły około 63% zakwalifikowanych knurków, a po knurach „gorszych” (z grup II, IV, VI i VII) w liczbie 2305 sztuk — 37%. Po „gorszych” knurach pochodził zatem co trzeci knurek rasy pbz. W okresie objętym analizą rozprowadzono 7702 loszki po ojcach „lepszyc”, które stanowiły 64%, a po knurach „gorszych” 36%, a więc również co trzecia loszka pochodziła po knurach „gorszych”

#### WNIOSKI

1. W okresie objętym analizą 94 knury oceniono w SKURzTCh. Stanowiły one 69,9% knurów zarodowyych. Z ocenionych sztuk 27,6% uzyskało indeks ujemny. Knury „lepsze” (gr. I, III, V) stanowiły 57,8% knurów hodowlanych, a „gorsze” (gr. II, IV, VI) i nieznaney wartości (gr. III) — 42,2%. Negatywne oceny knurów wpłynęły na ograniczenie liczby rozprowadzonego po nich potomstwa.

2. Zakwalifikowane knurki pochodzące po knurach z oceną negatywną lub będące wnukami knurów z taką oceną czy też pochodzące po ojcach nieocenionych stanowiły 37% rozprowadzonych knurków. Po „gorszych” knurach pochodził co trzeci knurek i co trzecia loszka zakwalifikowana do hodowli. Takie kwalifikowanie potomstwa z hodowli zarodowej świń, gdzie około 40% knurków i loszek pochodziło po knurach tzw. „gorszych”, nie powinno mieć miejsca. Stanowi to zły przykład wykorzystania wyników SKURzTCh w stadzie zarodowym i nie wpływa korzystnie na doskonalenie pogłowia świń w chowie masowym.

#### PISMIENICTWO

1. Żebrowski Z.: Wykorzystanie wyników oceny knurów w SKURzTCh do pracy selekcyjnej prowadzonej w woj. warszawskim w latach 1971—1972. Pr. Mater. Zoot. 8, 65, 1975.
2. Żebrowski Z.: Wykorzystanie wyników stacyjnej oceny knurów na potomstwie w pracy selekcyjnej prowadzonej w 1976 roku na terenie województw warszawskiego i siedleckiego. Pr. Mater. Zoot. 13, 53, 1979.
3. Żebrowski Z.: Wykorzystanie oceny knurów na potomstwie w terenie województw warszawskiego i siedleckiego w 1977 roku. Pr. Mater. Zoot. 23, 1980.
4. Żebrowski Z., Woźniakowska A.: Wykorzystanie wyników oceny knurów w SKURzTCh w pracy selekcyjnej na terenie woj. warszawskiego w 1975 roku. Pr. Mater. Zoot. 16, 111, 1978.



5. Zebrowski Z., Dziadek K.: Wykorzystanie stacyjnej oceny knurów rasy wbp, pbz i złotnickiej białej w woj. poznańskim w latach 1970—1974. Pr. Mater. Zoot. 22, 69, 1980.
6. Zebrowski Z., Kruszowski W., Woźniakowska A.: Wykorzystanie wyników oceny knurów w SKURzTCh w pracy selekcyjnej prowadzonej w woj. warszawskim w latach 1973—1974. Pr. Mater. Zoot. 14, 95, 1977.
7. Zebrowski Z., Woźniakowska A.: Rozmieszczenie i wykorzystanie knurów i loch wpisanych do ksiąg zwierząt zarodowych, użytkowanych w województwach ciechanowskim i ostrołęckim w latach 1976—1977. Pr. Mater. Zoot. 24, 1980.

### РЕЗЮМЕ

8-летний период деятельности племенной фермы оценили на основе использования хряков, тестируемых на контрольных станциях. Из 135 хряков на ферме 94 (69,9%) оценили в SKURzTCh, из которых 27,6% получило отрицательные индексы. Лучшие хряки составляли 57,8%, а худшие и неизвестной селекционной ценности — 42,2%. Отрицательные оценки хряков влияли на ограничение периода их племенного пользования, но не влияли на ограничение числа разведенного после них потомства. От худших хряков происходили каждый третий хряк и каждая третья свиноматка, предназначенные для дальнейшего разведения. В дальнейшей селекционной работе следовало бы более прилежное внимание обратить на производство и подбор потомства для разведения от хряков, положительно оцененных на контрольных станциях.

### SUMMARY

8 year old period in the breeding farm was evaluated taking into consideration the way testing boars were utilized in control stations. Out of 135 boars on the farm, 94 (69.9%) were evaluated at SKURzTCh and in this number 27.6% obtained negative indices. Better boars constituted 57.8% and worse boars of unknown breeding value — 42.2%. The negative judgment of boars limited the period of their procreative use but did not limit the number of their offspring. Every third boar and every third gilt came from worse boars and they were kept for further breeding. In further breeding work more attention should be paid to the production and selection of offspring from the boars which gain positive evaluations in control stations.